

# Delårsrapport 2019

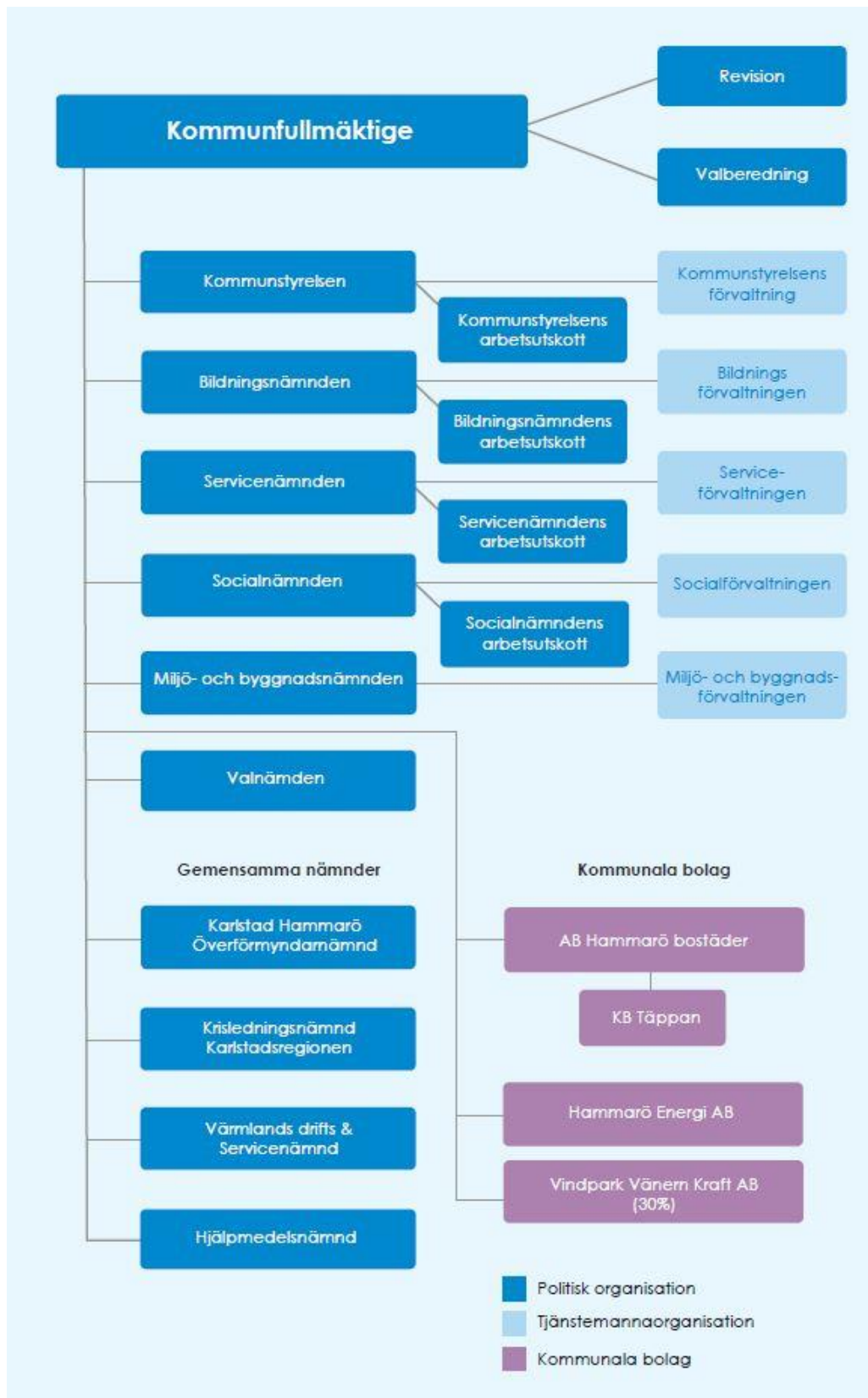
Hammarö kommun

# Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse.....	3
Driftsredovisning.....	8
Investeringsredovisning.....	27
Resultaträkning (tkr).....	28
Balansräkning (tkr) .....	29
Notapparat (tkr) .....	30
Hammarö Energi AB.....	34
AB Hammaröbostäder.....	35
KB Tappan 3+4.....	36
Vindpark Vänern Kraft AB.....	37
Redovisningsprinciper .....	38
Redovisningsprincip för strategisk partnering skolprojekt .....	40
Ordlista .....	41

# Förvaltningsberättelse

Den kommunala koncernen



## Händelser av väsentlig betydelse

### Startworkshop för skolprojektet

15 april samlades representanter från Hammarö kommun, ByggDialog och övriga inblandade i skolprojektet för att genom grupparbeten tillsammans sätta upp mål för det strategiska partneringsprojektet för skolor, förskolor och idrottshallar i Hammarö kommun.

### Beslut om återhållsamhet gällande investeringar, inköp och anställningar

Kommunfullmäktige fattade 29 april beslut som syftade till att få till stånd återhållsamhet avseende investeringar, inköp och anställningar.

### Budget 2020

Kommunfullmäktige fattade 24 juni beslut om budget 2020. Budgetbeslutet innebar en besparing för kommunens verksamheter med sammanlagt 58 mnkr. Vidare innebar budgetbeslutet en skattehöjning på 1,50 kr.

### Hammarö kommuns likabehandlingsgrupp bildas

20 juni träffades Hammarö kommuns likabehandlingsgrupp för första gången för att påbörja arbetet med likabehandling inom Hammarö kommun. Målet är att Hammarö kommun ska vara en arbetsplats som är fri från diskriminering.

## God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

### God ekonomisk hushållning

Kommunallagen säger att varje kommun i sin budget, efter egna förutsättningar, ska fastställa mål och riktlinjer för verksamheten samt finansiella mål med betydelse för god ekonomisk hushållning.

Verksamhetsmålen ska bidra till att verksamheten bedrivs på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt och de finansiella målen ska bidra till att kommande generationer inte ska behöva betala för det som tidigare generationer förbrukat. För Hammarö kommun innebär det att den kommunala servicen ska motsvara kommuninvånarnas förväntningar och behov och bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt. De kommunövergripande målen utgör tillsammans med de finansiella målen god ekonomisk hushållning. En god ekonomi skapar möjligheter för kommunen att även i framtiden bedriva bra verksamhet. I den av kommunfullmäktige antagna budgeten för år 2019 finns följande finansiella och kommunövergripande mål fastställda för god ekonomisk hushållning i Hammarö kommun.

### Finansiella mål

Årets resultat ska uppgå till 1 % (2019) av skatter och generella statsbidrag. De kommande två åren (2020, 2021) kommer kommunen ligga på ett noll resultat då utmaningarna i budgeten är stora. Planen är dock att öka resultatnivåerna kommande år.

Nettokostnaden ska inte öka mer procentuellt än skatteintäkter och generella statsbidrag.

Investeringarna ska till minst 10-20 % finansieras med egna medel (avskrivningar + resultat) i genomsnitt för perioden 2019-2021.

### Verksamhetsmål

Strategiområde	Kommunfullmäktiges mål 2019
Bo och leva	Hammarö kommun har kommunal service med god kvalitet
Folkhälsa	Alla Hammaröbor har lika förutsättningar till ett gott liv och en god hälsa
Hållbarhet	Hammarö kommun har ett långsiktigt hållbart samhällsbygge
	Hammarö är en attraktiv och utvecklande arbetsgivare

### Sammanfattande bedömning - mål för god ekonomisk hushållning

Vid tiden för delårsrapporten finns det få resultat att tillgå för uppföljning av kommunfullmäktiges mål (mål för god ekonomisk hushållning). Aktiviteter kopplas inte direkt till kommunfullmäktiges mål, utan målen förverkligas genom att nämnderna i sin tur sätter mål för att uppnå de övergripande målsättningarna. Bedömningarna av måluppfyllelse utan några resultat från uppföljning blir därmed så osäkra att Hammarö kommun valt att inte prognostisera måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges mål vid delårsrapporten.

### Ekonomisk ställning

Prognosen uppgår till -18,4 mnkr vilket ska jämföras med budgeterat resultat på 10,1 mnkr. I prognosen ingår realisationsvinst vid försäljning med 6,5 mnkr. Nämndernas resultat visar ca -14 mnkr. Utrangering av lokaler finns med i prognosen på 11,2 mnkr varav några ska rivas.

Skatteintäkterna är 7,7 mnkr lägre än budget och generella statsbidrag inkl extra statsbidrag är 12,4 mnkr mer än budget.

Kapitaltillskott till Vindpark Vänern kraft AB med 9 mnkr ingår i årsprognosen, men inte i budget 2019. Budgeterad försäkringsersättning uppgick till 40 mnkr. Ersättningen som utbetalats i nuläget är 33,8 mnkr varav ca 6 mnkr reglerats mot kommunens kostnader i samband med bränderna.

Prognosen innebär att de finansiella målen inte kommer att uppfyllas.

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse
Netto	37 862	3 725	34 137

## Balanskravsresultat

Balanskravet innebär att kommunen ska upprätta en budget för varje kalenderår så att intäkterna överstiger kostnaderna. Om de redovisade kostnaderna överstiger intäkterna ett räkenskapsår ska det negativa resultatet och det egna kapitalet återställas inom tre år om det inte finns synnerliga skäl. Årets balanskravsprognos är ca -24,9 mnkr, vilket innebär att kommunen inte kommer att uppfylla balanskravet.

Inom tre år, dock senast 2022, kommer 19,1 mnkr återställas enligt prognosen då det finns synnerliga skäl. För att minska framtida kostnader har utrangering av tomma lokaler som ska rivs påverkat årets resultat med 5,8 mnkr. Sedan tidigare ska ett underskott på 0,7 mnkr återställas senast 2021.

	2017-12-31	2018-12-31	2019 prognos
<b>= Årets resultat enligt resultaträkningen</b>	<b>31 633</b>	<b>-5 958</b>	<b>-18 368</b>
-Samtliga realisationsvinster	-3 961	-6 400	-6 540
+Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet			
+Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet			
+/- Orealiserade vinster och förluster i värdepapper			
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper			
<b>= Årets resultat efter balanskravsjusteringar</b>	<b>27 672</b>	<b>-12 358</b>	<b>-24 908</b>
-Reservering av medel till utjämningsreserv			
+Användning av medel från resultatutjämningsreserv			
Synnerliga skäl		11 600	5 782
<b>= Årets balanskravsresultat</b>	<b>27 672</b>	<b>-758</b>	<b>-19 126</b>

## Väsentliga personalförhållanden

Hammarö kommun hade 1340 tillsvidareanställda medarbetare 2019-08-31 vilket motsvarar 1313 årsarbetare. Det är en ökning med ca 53 årsarbetare sedan 2018-08-31 där den största ökningen skett inom Bildningsförvaltningen, förskolan.

Drygt 90 % av de tillsvidareanställda har heltid vilket är en ökning från en redan hög nivå.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med redovisade siffror 2018. Stora insatser görs för att få den att sjunka även om Hammarö kommun har, och har haft, en för kommuner relativt låg nivå.

Det visar sig svårare att rekrytera inom fler yrkesgrupper samt konkurrensen om kompetenta medarbetare ökar med större personlrörlighet och stigande lönenivåer som följd. I grunden handlar detta om brist på personer med önskad kompetens och att behoven ökar, främst av demografiska skäl.

Jämförelser redovisas i förhållande till delårsrapport 2018.

## Personalstruktur

Förvaltning	Årsarbetare	Kvinnor	Män	Förändring	Heltider %
BIN	591	524	84	33	90,5
SOC	488	410	80	6	91,5
SERV	166	83	86	8	86,1
MOB	9	4	5	1	100
KS	59	38	21	5	93,3
Totalt	1 313	1 069	276	53	90,5

## Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har ökat i kommunen sedan 2018. Insatser har i första hand satts in beroende på behov, på såväl individ som gruppnivå, där sjukfrånvaron är högst. I samarbete mellan företagshälsovård, chefer och HR har bland annat rehabprocessen och rutiner tydliggjorts i organisationen.

## Sjukfrånvaro i procent

	2018	2019
Total sjukfrånvaro	5,32	5,91
Kvinnors sjukfrånvaro	5,90	6,44
Mäns sjukfrånvaro	3,32	4,07

## Sjukfrånvaro i procent för respektive förvaltning

	2018	2019
BIN	5,05	6,34
SOC	6,04	5,84
SERV	4,92	5,60

# Driftsredovisning

## Resultatuppföljning kommunen

		Utfall 2018-08-31	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse 2019-08-31	Prognos avvikelse
<b>KF och KS</b>	INTÄKTER	26 268	28 581	26 731	1 850	
	KOSTNADER	-71 477	-63 194	-62 218	-976	
	<b>Netto</b>	<b>-45 209</b>	<b>-34 613</b>	<b>-35 486</b>	<b>873</b>	<b>300</b>
<b>Servicenämnden</b>	INTÄKTER	14 980	14 674	14 366	307	
Skattefinansierad verksamhet	KOSTNADER	-89 573	-94 576	-96 490	1 914	
	<b>Netto</b>	<b>-74 593</b>	<b>-79 902</b>	<b>-82 124</b>	<b>2 221</b>	<b>-600</b>
<b>Servicenämnden</b>	INTÄKTER	65 836	78 841	78 625	216	
Internfinansierad verksamhet	KOSTNADER	-70 809	-84 074	-86 050	1 977	
	<b>Netto</b>	<b>-4 974</b>	<b>-5 232</b>	<b>-7 425</b>	<b>2 193</b>	<b>-6 653</b>
<b>Servicenämnden</b>	INTÄKTER	28 923	30 499	30 005	494	
Taxefinansierad verksamhet	KOSTNADER	-36 532	-36 877	-39 329	2 453	
	<b>Netto</b>	<b>-7 609</b>	<b>-6 378</b>	<b>-9 324</b>	<b>2 947</b>	<b>900</b>
<b>Bildningsnämnden</b>	INTÄKTER	28 470	29 872	23 883	5 989	
	KOSTNADER	-265 322	-330 210	-329 176	-1 034	
	<b>Netto</b>	<b>-236 852</b>	<b>-300 339</b>	<b>-305 293</b>	<b>4 955</b>	<b>0</b>
<b>Socialnämnden</b>	INTÄKTER	75 682	60 071	45 330	14 741	
	KOSTNADER	-266 180	-266 874	-246 966	-19 907	
	<b>Netto</b>	<b>-190 498</b>	<b>-206 802</b>	<b>-201 636</b>	<b>-5 166</b>	<b>-7 300</b>
<b>Miljö- och byggnadsnämnden</b>	INTÄKTER	3 926	4 015	3 072	943	
	KOSTNADER	-5 855	-5 462	-5 920	458	
	<b>Netto</b>	<b>-1 929</b>	<b>-1 447</b>	<b>-2 848</b>	<b>1 402</b>	<b>100</b>
<b>Övriga nämnder</b>	INTÄKTER	447	363	341	22	
	KOSTNADER	-8 048	-9 590	-8 693	-898	
	<b>Netto</b>	<b>-7 601</b>	<b>-9 227</b>	<b>-8 352</b>	<b>-876</b>	<b>-100</b>



## Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen

Ordförande

Bosse Henriksson

Förvaltningschef

Caroline Depui

### Viktigare händelser

Under perioden har ett stort fokus lagts på att få fram en budget för år 2020 samt att komma vidare vad gäller delarna i det stora skolprojektet. Sedan någon månad tillbaka finns nu en styrgrupp för skolprojektet bestående av både politiker och tjänstemän.

Personalomsättningen i förvaltningen har varit relativt låg under perioden men under hösten kommer ett antal tjänster bli vakanta. Vissa tjänster återbesätts, andra inte.

I och med budgetarbetet för både 2019 och 2020 har förvaltningen jobbat hårt med att effektivisera, förändra och strukturera om arbetet för att fortsatt kunna ge den service och den kvalitet som Hammarö kommun vill stå för.

Under året har även samtliga politiker jobbat med att ta fram överenskommelser utifrån Hammarö kommuns värdegrund.

### Ekonomi

Kommunstyrelsens bokförda resultat, 873 tkr, är bättre än det förväntade utfallet vid årets slut. Prognosen för kommunstyrelsen och kommunfullmäktige är 300 tkr vid årets slut.

Delårsredovisningen visar betydande överskott beroende på:

- utbetalda bonusar för innevarande och föregående år. Förvaltningen har arbetat aktivt med att få våra avtalade bonusar utbetalda.
- inköp av datorer har flyttats fram till senare under hösten, samt
- vakanser och uthyrning/försäljning av tjänster inom olika områden av förvaltningens verksamhet.

Underskott i verksamheten redovisas från:

- Skärgårdsmuséet, där beslutade besparingar inte kunnat genomföras under den period delårsredovisningen omfattar.
- HR- och löneavdelningen, som redovisar högre kostnader än budget för personalkostnader, it-system med drift samt företagshälsovård.

Kommunstyrelsen ska klara målet 300 tkr genom allmän återhållsamhet i ekonomin samtidigt som flera personalvakanser uppstår av olika skäl under hösten.

### Driftredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Intäkter	28 581	26 731	1 850	
Personalkostnader	-27 776	-27 066	-710	
Övriga kostnader	-35 419	-35 152	-267	
<b>Netto</b>	<b>-34 614</b>	<b>-35 486</b>	<b>873</b>	<b>300</b>

## Måluppfyllelse

Måluppfyllelse ● Delvis måluppfyllelse ◐ Ej måluppfyllelse ◑

Titel	Bedömning
Hammarö kommun har en hälsofrämjande arbetsmiljö	◐
Medarbetarna upplever att de är engagerade i att utveckla och förbättra verksamheten	◐
Hammarö kommuns arbetsplatser är fria från diskriminering	●

Kommunstyrelsen har tre mål för år 2019 som avser de nämndgemensamma målen för HR. Målen följs till övervägande delen upp genom medarbetarundersökningen som genomförs senare under hösten. Ett mål prognostiseras att bli uppfyllt, medan de två andra bedöms bli delvis uppfyllda vid årets slut. Kommunens ekonomiska situation som lett till uppsägningar och omstruktureringar bedöms ha stor betydelse för måluppfyllelsen avseende de mål där prognosen är delvis måluppfyllelse.

# Servicenämnden

Ordförande

Lennart Lämgren

Förvaltningschef

Lars Elfstrand

## Viktigare händelser

Serviceförvaltningen representerar en bred verksamhet vilket kan ses i punkterna nedan. Det händer en massa saker ute verksamheten.

Arbetet med att sammanställa budgeten för 2020 har upptagit mycket tid av både enhetschefer och politik, visst arbete kvarstår för att komma i ram för 2020. Arbetet med att ta fram en strategisk plan för serviceförvaltningen är påbörjad. Syftet med denna plan är att på en övergripande nivå beskriva hur vi tror verksamheten kommer se ut 2030.

### Fastighet

- Genomfört underhållsåtgärder utefter den systematiska underhållsplaneringen.
- Modulsolan på Hammarlunden har tagits i drift.
- Vårstogens förskola har tagits i drift.

### Renhållning & Utemiljö

#### Gata

- Underhållspengar för dikesrensning, spol- och slamsugning av brunnar samt förbättrad potthållslagning har erhållits och arbete har påbörjats för att beta av underhållsskulder.
- Reinvestering av asfalten har under 2019 fokus på att göra vägarna ut till naturen och skärgården i bra skick.

#### Gatljus

- Gatljussanering är färdigställd på Göterstavägen, Karlavägen, Dahlgrensvägen, Egnahemsvägen, Trädgårdsvägen, Villavägen och Vikingavägen med nya stolpar och nya LED-armaturer.
- Inventering av elabonnemang har genomförts, varpå nedsäkringar har gjorts som en del i besparingsåtgärderna.
- Gatljussanering på Edsviken med utbyte av rostiga stolpar har påbörjats och beräknas vara klart i september.

#### Park

- Omorganisation har skett av park, där parkarbetartjänsterna går från att vara helårsanställda till behovsanställda under säsong, för att matcha antalet personal med verksamhetens behov. Omorganisationen innebär att det kommer att vara fyra helårsanställda på park och därtill anställs sommarresurser under säsong.
- Jonsbolsparkens generationsmötesplats är färdigställd.
- Lekplatsen i Skoghallsparkens generationsmötesplats är färdigställd.

### Renhållning

- Mosstorp, samråd och genomgång med länsstyrelsen skedde tillsammans med förvaltningschef och nämndordförande i våras. Avslutningsplanen uppdateras. Lakvattnet utreds.
- Sophämtning: Införande av sidlastare på villaturena. Många byten av säck till kärl efter bl.a. de nya hämtningsrutinerna och viktbegränsningen på 15 kg per säck.

### Lokalvård

- Inom Lokalvård är ny lokalvårdschef tillsatt fr.o.m. 1/8.
- Lokalvårdsenheten har även utvecklat en "Patrull" innehållande 9,75 tjänst för att på ett effektivt sätt ta hand om alla mindre objekt under 8 timmars arbetsdag vilket tidigare har legat fördelat

på alla medarbetare och varit uppkomst till stress i vardagen. Målsättningen med patrullen är att minska stressen samt ökad gemenskap för arbetsgruppen.

#### Kost

- Upphandling kantine transport är klar och avtal är tecknat med Taxi Kurir.
- Upphandling livsmedel huvudgrossist är klar och avtal är tecknat med Menigo.

#### VA

- I slutet av augusti började man pumpa avloppsvatten från Dingelsundet, Karlstads kommun till Vidöns reningsverk, Hammarö kommun. I och med påkopplingen ianspråktogs det nya tillståndet för Vidöns reningsverk.

#### Projekt

##### Avslutade projekt:

- Centrumhållplatsen har avslutats och lämnats över till driften.
- Modulförskola Vårstigen (Sätterstrand) har byggts klart.

##### Uppstartade projekt (finansiering och produktion):

- Rivning av Götetorpsskolan har påbörjats.
- Rivning av 14 st hus på Sätterstrand har påbörjats.
- Start byggnation av Idrottshallar på Hammarlunden.
- Finansiering av ny Götetorpsskola, ny Hammarlunden, rivning av Mörmo 7-9.

#### Fritid

- Vi har genomfört sommarlägret med 335 barn totalt. Det är 90 barn fler än 2018. Sommarlägret måste ses som en stor succé!

## Ekonomi

#### Skatte-/Internfinansierad verksamhet:

Avvikelsen mot budget är +4,4 mnkr där 2,2 mnkr kommer från fastighet drift och består av lägre kapital- och elkostnader. Skattedelen visar +2,2 mnkr vilket främst kommer från vakanser och lägre övriga personalrelaterade kostnader. Viss del av överskottet handlar om periodisering då t.ex. trädhantering, gatuarbeten och utredning Mosstorps kommer att ske under hösten.

Prognosen för internfinansierad verksamhet är -6,7 mnkr och botten i de framtagna riktlinjerna där tomma lokaler ska redovisas som en budgetavvikelse. Prognosen för vakanta lokaler är -6,7 mnkr och för underfinansierade lokaler -1,6 mnkr; totalt -8,3 mnkr; en minskning från tertial 1 prognos med 1,4 mnkr. Övrig drift visar en positiv prognos med +1,6 mnkr baserat på lägre elkostnader och minskade underhållsåtgärder.

Prognos för den skattefinansierade delen är -0,6 mnkr där högre kostnader för vinterväghållning och kost/lokalvård till friskolor delvis kompenseras av lägre personalkostnader (vakanser, färre timvikarier på grund av ej öppnade avdelningar, befintlig personal kunde användas mer), 0,150 mnkr högspänningsnät Sätterstrand ej utnyttjad samt lägre konsultkostnader.

#### Taxefinansierad verksamhet:

Avvikelsen mot budget är för VA +2,1 mnkr och för Renhållning +0,8 mnkr. VA-kollektivet har högre intäkter för anläggningsavgifter och lägre kostnader för inköp av vatten och el. Renhållningens överskott är lägre än tidigare år vid den här tidpunkten på grund av bland annat skadestånd och slutregleringar av avtal.

Prognosen för VA är +0,8 mnkr då överskottet från intäkter och el planerar användas till slamhantering, personal och utredningar.

Prognosen för Renhållningen är 0,1 mnkr; lägre än tidigare år då årets resultat innehåller engångsposter (skadestånd och slutregleringar) samt ett dyrare transportavtal.

## Driftsredovisning (tkr); Skatte- och internfinansierad del

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Intäkter	93 515	92 991	524	
Personalkostnader	-52 319	-55 214	2 895	
Övriga kostnader	-126 330	-127 326	996	
<b>Netto</b>	<b>-85 135</b>	<b>-89 549</b>	<b>4 414</b>	<b>-7 253</b>

## Driftredovisning (tkr); Taxefinansierad del




	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Intäkter	30 499	30 005	494	
Personalkostnader	-6 775	-6 628	-147	
Övriga kostnader	-30 102	-32 701	2 599	
<b>Netto</b>	<b>-6 378</b>	<b>-9 324</b>	<b>2 947</b>	<b>900</b>







## Eventuella åtgärder


Kommunfullmäktige gav nämnden ett uppdrag att spara ytterligare 2,1 mnkr utöver det sparpaket som finns med i budget 2019. Jämfört med tertial 1 har fastighet en förbättrad driftprognos på 1,6 mnkr och skattedelen lämnar en bättre prognos med 0,5 mnkr. Därmed har prognosen förbättrats med 2,1 mnkr i enlighet med uppdraget från kommunfullmäktige.

Vakanser och underfinansierat fastighet -8 253 tkr (Vakanser -6 688 tkr och underfinansierade -1 565 tkr). Fastighetsenheten ska enligt riktlinjerna redovisa kostnaderna för tomma/underfinansierade lokaler visas som budgetavvikelse. Detta redovisade underskott kräver ingen åtgärd. Målet är att riva de fastigheter där beslut om rivning finns så att denna negativa vakans minimeras. För tertial 1 var siffrorna 8 090 tkr + 1 565 tkr = 9 655 tkr; dvs nu lägre med 1 402 tkr

## Måluppfyllelse

Måluppfyllelse  Delvis måluppfyllelse  Ej måluppfyllelse 

Titel	Bedömning
Hammarö kommun har en hälsofrämjande arbetsmiljö	
Medarbetarna upplever att de är engagerade i att utveckla och förbättra verksamheten	
Hammarö kommuns arbetsplatser är fria från diskriminering	
Förbättra måltiden för äldre genom att säkerställa näringsriktighet och att arbeta med måltidssituationen i ett samarbete över yrkesgrupper	
Standarden på kommunens gator, vägar och gång- och cykelvägar ska höjas	
Tätare kommunikation med invånare genom öppna dialogmöten	
Utveckla Kilnegården och Mörmospåret	
Höja kvaliteten på nuvarande idrottsskola	

Kemikalieanvändningen inom lokalvård ska minska	
Utsortering av hushållsavfall ska starta	

# Miljö- och byggnadsnämnden

Ordförande

Björn Nordenhammar

Förvaltningschef

Ann-Kristin Djuvfeldt

## Viktigare händelser

- Förvaltningen ingår i en projektgrupp för upphandling och införande av e-arkiv i kommunen. Förvaltningen är pilot vid införandet av e-arkiv. Verksamhetssystemet för bygglovsprocesserna, ByggR, kommer att slutarkiveras i e-arkivet.
- Förvaltningen har under året påbörjat införandet av Minut Bygg, digitalisering av bygglovsprocesserna. Tjänsten beräknas vara i drift under oktober månad.
- Från och med den 1 januari 2019 gäller nya regler om sanktionsavgifter för livsmedelsföretagare som inte anmäler sin verksamhet innan den startas upp. De nya reglerna har inneburit arbete för förvaltningen med ändring i delegationsordning samt upprättande av nya rutiner och mallar samt informationsmaterial.
- Ny tobakslag trädde ikraft den 1 juli 2019. Två miljöinspektörer har gått kurser samt nätverkat för att tillämpa den nya lagen. Nya blanketter, informationsmaterial samt ändringar i delegationsordningen och ny taxa för prövning, tillsyn och kontroll enligt lagen om tobak och liknande produkter har arbetats fram.
- Under våren reviderades livsmedelskontrollen i Hammarö kommun av Länsstyrelsen och Livsmedelsverket. Handläggningsrutiner och styrdokument sågs över och dokument uppdaterades.
- Provköp av folköl har gjorts i våra butiker. 18-årsgräns gäller vid köp av folköl. Samtliga försäljningsställen utom två efterfrågade legitimationer vid köpet.
- Förvaltningen har tillsvidareanställt en miljöinspektör samt visstidsanställt en miljöinspektör under ett år som vikarie för föräldraledig inspektör.
- Nämnden har beviljat bygglov för bland annat tre flerbostadshus i Lillängshamnen, tio fyrbostadshus på Hammar, affärslokal Dollarstore på Nolgård samt två idrottshallar och skolpaviljonger på Hammarlundens skola.
- Rivningslov har beviljats för Mörmoskolan.
- Under året har nämnden beslutat om startbesked för rivning av Götetorps skola och angränsande bensinstation samt startbesked för rivning av före detta vattenreningsverket. Nämnden har beslutat om delstartbesked för rivning av byggnader på Sätterstrand som inte kräver miljötillstånd eller tillstånd från arbetsmiljöverket.
- Vid rivningsprojekt och exploateringsprojekt krävs undersökningar av mark och byggnader som kan gälla förorenade områden, masshantering samt miljöinventeringar av byggnader. Dessa ärenden handläggs av miljöinspektörerna.

## Ekonomi

Miljö- och byggnadsnämnden ska lämna en helårsprognos för 2019. I dagsläget förväntas miljö- och byggnadsnämnden få ett överskott gentemot budget på 100 tkr.

Miljöbalken:

Nämnden har ett överskott på miljöbalken på 250 tkr. En miljöinspektörstjänst har under våren varit vakant två månader. En miljöinspektör har rekryterats och började sin tjänst den 20 maj. I överskottet ligger även ett plus på 130 tkr på intäktssidan.

Livsmedel:

Nämnden har ett överskott på intäktssidan på livsmedelskontrollen på 250 tkr. I intäkterna ligger en överflyttad kontrollskuld från 2018. Miljö- och byggnadsnämnden har ingått ett avtal om interkommunal samverkan inom livsmedelsområdet med Karlstads kommun. Del av överskottet kommer under hösten att användas för att få hjälp med livsmedelskontrollen från livsmedelsinspektör i Karlstad. Miljö- och byggnadsnämnden har ingått ett avtal där vi köper 50 timmars kontrolltid från Karlstads kommun.

## Bygglov:

Nämnden har ett överskott på 500 tkr på bygglovsintäkterna. Nämnden har i början av året beviljat bygglov för stora projekt vilket genererat höga intäkter. Bygglov har bland annat beviljats för tre flerbostadshus i Lillängshamnen, tio fyrbostadshus på Hammar, affärslokal Dollarstore på Nolgård samt två idrottshallar och skolpaviljonger på Hammarlundens skola. Intäkterna för dessa bygglov är på drygt 700 tkr. Bygglovschefen gick i pension den 31 maj och hans tjänst går vakant återstående delen av året. Förvaltningen har timanställt bygglovschefen under hösten för att arbeta med införandet av e-arkiv på förvaltningen.

## Bostadsanpassning:




I dagsläget har nämnden ett överskott på bostadsanpassningen mot budget på 400 tkr. Den osäkerhet som finns vad avser budgeten rör antalet inkommande ärenden samt hur omfattande anpassningarna är.





Handläggning av ett större bostadsanpassningsärende har påbörjats under året. Bygglovsansökan har lämnats in och kommer upp för beslut i miljö- och byggnadsnämnden under hösten. En mindre del av kostnaden för byggnationen kommer att belasta 2019 års budget.

## Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Intäkter	4 015	3 072	943	
Personalkostnader	-4 219	-4 071	-147	
Övriga kostnader	-1 243	-1 849	606	
<b>Netto</b>	<b>-1 447</b>	<b>-2 848</b>	<b>1 402</b>	<b>100</b>

## Måluppfyllelse

Måluppfyllelse  Delvis måluppfyllelse  Ej måluppfyllelse 

Titel	Bedömning
Hammarö kommun har en hälsofrämjande arbetsmiljö	
Medarbetarna upplever att de är engagerade i att utveckla och förbättra verksamheten	
Hammarö kommuns arbetsplatser är fria från diskriminering	
Nämndens handlägningsprocess ska vara effektiv och med god kvalitet.	
Tillsynen av tillgänglighet och säkerhet på lekplatser ska öka.	
Tillsynen av egenkontroll på skolor och förskolor ska öka.	
Nämnden ska öka sin kunskap om barnkonventionen och identifiera vilka ärendetyper barn är berörda av samt hur vi ser till att barns rättigheter tas tillvara.	



Nämnden ska värna om orörd natur på Hammarö och inga nya etableringar ska ske på södra delen av ön. Vid bygglovsprövningar ska extra hänsyn tas till grönstrukturplanen.	<input type="radio"/>
Tillsynen av strandskydd ska öka.	<input type="radio"/>
Tillsynen av latrinhanteringen i fritidshusområden ska öka.	<input type="radio"/>
Alla medarbetare ska ha lika möjligheter till kompetensutveckling och att utvecklas i arbetet.	<input type="radio"/>
Nämnden ska vara öppen för och erbjuda praktikplatser.	<input type="radio"/>

# Socialnämnden

Ordförande

Margareta Ivarsson

Förvaltningschef

Aniko Andersson Persson

## Viktigare händelser

Socialförvaltningens delårsrapport innehåller resultat av utfall, måluppfyllelse och prognos inom socialnämndens alla verksamhetsområden, som innefattar äldreomsorg, funktionsstöd, socialpsykiatri, individ- och familjeomsorg, biståndshandläggning, flykting och ensamkommande barn, arbetsplats samt hälso- och sjukvård.

Under 2019 första halvår har socialnämnden arbetat aktivt med digitalisering och välfärdsteknologi inom flera av verksamhetsområdena. Arbetet har resulterat att Hammarö kommun/Socialförvaltningen utsetts för årets e- hälsokommun.

Välfärdstekniken är en viktig del av socialförvaltningens arbete för att kunna bryta och minska isolering, stödja självständighet och möjliggöra delaktighet i samhällslivet.

Några exempel av arbetet:

- Digital signering av läkemedel har införts i båda våra särskilda boenden och inom funktionsstöd samt hemtjänst.
- Wellbee - kognitivt stöd infördes.
- I dagsläget är det 27 st läkemedelsrobotar ute i verksamheterna.
- Digitala stödet ökar kontinuerligt till våra medarbetare, två av nya handlägningsprocesser har tillkommit inom IFO: "Stöd till egen försörjning" samt "Boendeanskaffning".

Kompetensutveckling:

- 16 medarbetare har påbörjat undersköterskeutbildning med medel från omställningsfonden.
- Föreläsning inom bemanningsakademi för chefer under juni och augusti månad. Kunskaperna och inspirationen omvandlades till ett påbörjat arbete med hälsosamt schema ute i alla enheterna.
- Under första halvåret har socialnämnden jobbat utifrån kommunövergripande värdegrundsarbete.
- Både politiker och tjänstemän har aktivt deltagit i arbetet på sin egen enhet.

Andra viktiga händelser under första halvåret:

- Ny Hälso- och sjukvårds enhetschef from 2019-04-01.
- Ny förvaltningschef from 2019-06-01.
- Beslut om privatisering av personlig assistans har fattats av KF, den 24/6 2019.
- 5 ansökan och beslut om gruppboende.

Äldreomsorg:

- Nya äldreboendets byggnation pågår enligt plan och beräknas vara färdigt i augusti 2020.
- Kön och ansökningarna till särskilt boende har minskat drastiskt under första halvåret i jämförelse mot året innan.
- Från april månad har kommunen bytt leverantör gällande matdistribution. Det är Centralsjukhuset i Karlstad som levererar maten.
- Ny ersättningsmodell för hemtjänsten, där ersättningen baseras på utförd tid.

Funktionsstöd & socialpsykiatri:

- Antalet ansökningar till gruppboende har ökat markant under första halvåret. Detta har resulterat i projektering av nya gruppboendeplatser.

#### Individ- och familjeomsorg:

- Försörjningsstödet har det gått upp under året av olika anledningar. En del som också delvis kompenseras i budget är att andelen som skrivs ut ur etableringen ökar. Socialförvaltningen ser även att antalet hushåll ökar i jämförelse med föregående år, samt även hushållens storlek är i flera fall större än tidigare.
- De största grupperna som uppbär försörjningsstöd är arbetslösa utan ersättning samt sjukskrivna utan sjukpenning. Arbetsförmedlingens omorganisation har påverkat kommunen negativt. Det har blivit mycket svårare att samverka runt individer som behöver hjälp och stöd.
- Även extratjänsterna har påverkats av arbetsförmedlingens omorganisation, vilket innebär att många som har haft en sådan tjänst avslutade sin anställning och faller tillbaka till försörjningsstöd istället.
- Enheten tog fram projektunderlaget och processbeskrivningarna för att kunna påbörja arbetet med "robotar" inom försörjningsstöd genom medborgarportalen. Arbetet beräknas startas under hösten.
- Renoveringen av Individ- och familjeomsorgens fastighet på Mörmovägen har slutförts. Inflyttning i de nya lokalerna skedde i mars månad.

#### Ensamkommande barn:

- Socialnämnden har tidigare haft tre HVB boende som inkvartering för de ensamkommande barn som anlänt till Sverige under 2015/2016. Socialnämnden har under året gjort en inventering av sina behov och beslutade, till följd av väsentligt minskat behov inom verksamheten ensamkommande barn att avveckla HVB enheterna och de barnen som är fortfarande aktuella för insatser placeras till ett stödboende istället. Arbetet med avvecklingen beräknas vara färdigt vid årsskiftet.

#### APH (Arbetsplats Hammarö):

- Under senvåren tömde ett arbetslag delar av Mörmoskolan på material. Totalt plockades ca 30 ton material.
- En Studie- och yrkesvägledare för gymnasie- och vuxenutbildning har anställts av BIN, som har sin arbetsplats och utgångspunkt från APH i kommunhuset.
- Utbildningsinsatserna riktade till socialsekreterare, arbetskonsulenter, ungdomskonsulenter samt chefer har inletts. Utbildningen är en del av det SKL-projekt vi deltar i: Bryta långvarigt försörjningsstöd.
- Samarbetet med PEAB och underentreprenörer (Djupängen) har intensifierats och vi har därmed haft fler individer i aktivitet tillsammans.
- Tillsammans med Kommunal har kurser i arbetsmarknadskunskap arrangerats för personer med anställning enligt BEA.
- Föreläsningar om interkulturell kommunikation, för anställda enligt BEA, har inletts.
- Antalet ungdomar som sökte feriearbete har aldrig tidigare varit så högt som i år.
- De Yrkes-SFI-utbildningar som inletts tidigare har fortsatt, där en haft examen. Dessa utbildningar har rört bilplåtslagare och kock. Planering för nya att starta i höst har skett: Fordon, Våningsservice (hotell), Frisör samt träteknisk utbildning. Detta görs mellan projekt Match2Job, Arbetsförmedling och vuxenutbildningen Karlstad.
- Arbetsledare på Byggteam har genomgått utbildning och sedermera inlett med arbete att besikta lekplatser för Serviceförvaltningens räkning.
- Gemensamt med IFO, inleddes under april månad, en utredning kring ungas psykiska hälsa i Hammarö kommun. Resultatet skall presenteras i november månad.
- Tillsammans med biträdande förvaltningschef för Bin har ett arbete inletts med samledarskap för delar av enheten, vilket sker i dialog med HR. En ungdomskonsulent har därför flyttats över till Bildningsförvaltningen, för att bredda kunskaperna.
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har varit till oss för att underlätta igångstartandet av förebyggande arbete kring målgruppen unga.
- Beslutat att effektivisera och underlätta arbetet med olika projekt, via en s.k. "kommunövergripande styrgrupp".

## Ekonomi

Socialnämnden är en skatte- och internfinansierad verksamhet.

Ekonomiska förutsättningarna har förändrats i kommunen, vilket direkt påverkar socialnämnden. Åtgärdsplan för att komma i balans har tagits fram under våren och alla verksamheter jobbar utifrån de beslutade åtgärder för att uppnå en budget i balans vid årsskiftet.

Särskilda händelser som har påverkat socialförvaltningens budgetresultat på negativt sätt:

- Utdraget beslutsfattande om privatisering av personlig assistans.
- Omfördelning (mellan bildning och socialförvaltningen) och övertagande av en del av flyktingverksamhetensbudget från KS.
- Rapportering till LSS utjämningsystemet – en genomlysning gjordes tillsammans med PWC under sommaren och resultatet presenteras under september månad till förvaltningen och kommundirektören.
- Minskade intäkter från migrationsverket.
- Ökade kostnader på första 20 timmar mot försäkringskassan.

Prognos för socialnämnden är: -7 300 tkr för 2019.

Prognosen delas mellan två poster:

Drift prognos: -1 505 tkr

Flyktingverksamhetens prognos: -5 800 tkr

Förvaltningsledning:

Ett negativt resultat på -1 430 tkr. Prognos: -2 100 tkr, på grund av en försening av privatisering personlig assistans samt värmlandstrafik. En av åtgärderna är att vakanthålla IT-tjänsten mellan 1/10 - 31/12 2019.

Socialnämnden har ett negativt resultat på 107 tkr och prognosen är -200 tkr. Detta beror bland annat på en yngre nämnd där mer arvode och ersättning för förlorad arbetsinkomst betalas, samt antal möte som hölls bland ledamöter.

Biträdande förvaltningschef:

Ett positivt resultat på 785 tkr. Prognosen är 2 000 tkr. Detta baseras på bland annat att kompetensutvecklingspengar samt "svårt sjuka äldre" pengar går in i resultatbudget för att balansera ut en del av negativa avvikelser. Även en enhetschefs tjänst vakanshålls året ut.

Individ och familjeomsorg:

IFO verksamheterna är uppdelade under flera olika områdena.

Verksamheten redovisar ett negativt utfall med 2 708 tkr mot budget under det första halvåret. Prognos: -3 150 tkr. Bidragande faktorer är bland annat: ökning av försörjningsstöd, dyrare hyra med ca 700 tkr, köpta tjänster från Karlstad (t.ex. familjerådgivning, familjerätt, socialjour, konsumentverket, budget- och skuldrådgivning, barnahus, samtalsakuten, 1:a linjen) budgeten har lagts för låg (även redan under 2018), fler vuxenplacering än budgeterad.

Planerade åtgärder:

- Genomlysning av försörjningsstödenheten.
- Översyn av köpavtal med Karlstad kommun. Avtal med konsumentrådgivning sägs upp, vilket genererar 311 tkr.
- Medlingsverksamhet 66 tkr på helår köps inte längre av medlingsverksamhet i Karlstad. Den ska hanteras inom kommunen.
- Verksamheten kommer jobba i första hand hemmaplanslösningar före ev. placeringar och jobbar med intensiva insatser i familjer med vår öppenvård. Hemmaplanslösningar i t.ex. stödboende framför en placering möjliggörs i dagsläget genom stödgruppen via HVB.
- Vakanshållning av en tjänst året ut.

## Äldreomsorg:

Äldreomsorg redovisar ett positivt utfall med 79 tkr mot budget under det första halvåret. Prognos: -1 190 tkr. Bidragande faktorer är bland annat: hög sjukfrånvaro bland personal samt hemtjänstens utförda timmar är mer än budgeterat för år 2019.

### Planerade åtgärder:

- Hälsosamt schema from 7/10 2019
- Enheterna har jobbat hårt och har genomlyst hemtjänstverksamheten. Verksamheterna jobbar utifrån modellen som är framtagen och det ser tydligt att felbudgeteringen är en stor faktor att resultaten inte går ihop.
- Ö-gruppens arbetssätt kommer ses över och effektiviseras.

### Funktionshinderstöd och socialpsykiatri:

Funktionshinderstöd och socialpsykiatri redovisar ett positivt utfall med 197 tkr mot budget under det första halvåret. Prognos: 100 tkr. Bidragande faktorer är bland annat: felbudgeterad brukare, anhöriganställningar, dubbelbemanning vid korttidstillsynsvistelse

### Planerade åtgärder:

- De som beslutades av nämnden är genomförda eller påbörjas under hösten.

### Hälso- och sjukvård:

Hälso- och sjukvård redovisar ett positivt utfall med 1 123 tkr mot budget under det första halvåret. Prognos: 1 300 tkr. Bidragande faktorer är bland annat: bra sommarplanering, förstärkningsmedel för hjälpmedel.

Kommunfullmäktige har fattat beslut och gett uppdrag till Socialnämnden att komma i balans och resultatet ska vara minst 0 kronor vid årsskiftet. (se KF §99, 2019/141)

För att komma i balans jobbar förvaltningen med olika enhetsanpassade samt förvaltningsövergripande åtgärdsplaner.




Följande åtgärder har tagits fram och socialnämnden har fattat beslut om:






- Stänga Stjärnan en helg i månaden – påbörjat enligt plan from juni: förväntad besparing tom dec: 130 tkr.
- Minska bemanning på Nygatan med 30% samt en tjänst 100% - genomförd i maj, förväntad effekt tom dec: 400 tkr.
- APH: vakanstjänst efter pensionering, from juni: förväntad effekt ca 30 tkr.
- HVB hem (Barstigen 129) utflyttad, minskad hyra med 285 tkr tom december.
- Minska bemanningen med 50% på Parkvägen – genomförs den 19/9: förväntad effekt tom dec: 150 tkr.
- Vakanshållning av IT samordnare tjänst from 1/10, förväntad effekt: 150 tkr.
- Schemaförändring: påbörjas den 7/10, förväntad effekt 585 tkr.
- Minskning av svårtsjuka pott (balanseras med förstärkningspengarna från socialstyrelsen), förväntad effekt: 1 029 tkr.
- Vik pers.ass EC ersätts ej, förväntad effekt: 167 tkr.
- Minskad extern vikariat tillsättning (utifrån schemaförändring): 400 tkr.
- Omorganisation och nedläggning av samtliga HVB enheter, minskning med 9 årsarbetare, träder i kraft fullt mellan årsskiftet och april månad: 4 050 tkr.
- En del av kompetensutvecklingspengarna lyfts in i resultatet: 635 tkr.
- Vinsten på 50 tkr (årets e-hälsokommun) lyfts in i resultatet.
- Socialpsykiatri pengarna för år 2016 och 2018 lyfts in i resultatet (ca 550 tkr).

## Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Intäkter	60 071	45 330	14 741	
Personalkostnader	-191 323	-184 520	-6 802	
Övriga kostnader	-75 551	-62 446	-13 105	
<b>Netto</b>	<b>-206 802</b>	<b>-201 636</b>	<b>-5 166</b>	<b>-7 300</b>

## Måluppfyllelse

Måluppfyllelse  Delvis måluppfyllelse  Ej måluppfyllelse 

Titel	Bedömning
Vården och omsorgen skall vara utformad så att brukaren blir väl omhändertagen och får det stöd som den behöver	
Socialtjänsten skall arbeta med tidiga insatser för att förbättra barn och ungas uppväxtvillkor.	
Hammarö kommun har en hälsofrämjande arbetsmiljö	
Medarbetarna upplever att de är engagerade i att utveckla och förbättra verksamheten	
Hammarö kommuns arbetsplatser är fria från diskriminering	

# Bildningsnämnden

Ordförande

Jens Meyer

Förvaltningschef

Björn Svantesson

## Viktigare händelser

Rekrytering av ny förskolechef vid Centrala 1, två nya rektorer till Hammarlunden F-6 samt skolpsykolog och kurator blev klart under våren.

### Demografi:

Hammarö kommun är en inflyttningskommun. Antalet barnfamiljer ökar år efter år, 2019 har inte varit något undantag. I takt med detta ökar även behovet av nya förskoleplatser samt fler platser i skolan. I januari 2019 öppnades ytterligare fyra stycken avdelningar vid Vårstigens nya förskola i paviljonger, vilket innebär att kommunen nu har 72 avdelningar totalt 2019. De kommunala insatserna har lett till en mindre minskning av snittet barn per avdelning. För att nå Skolverkets rekommendationer och den politiska ambitionen, samtidigt som antalet barn i kommunen ökar, krävs fortsatt långsiktiga strategier och medvetna insatser på alla nivåer inom skolsystemet.

Att det finns ett visst utrymme på varje skola för att kunna ta emot fler elever är gynnsamt eftersom det finns minst ett par förhållanden som Hammarö kommun behöver ta hänsyn till och ha framförhållning för. Det ena är det fria skolvalet vilket gör att vårdnadshavarna kan välja skola oberoende av vilket upptagningsområde man bor. Ytterligare en faktor, som man måste ha i beaktande, är just den stora inflyttningen som sker till kommunen.

### Lokalutveckling:

Den nya förskolan, Vårstigens förskola, är invigd. Förskolan bedrivs i paviljonger och har fyra avdelningar med plats för sex avdelningar.

Besvär i Hammarlunden F-6 innebär att hälften av skolans elever och personal flyttade till ersättningslokaler i form av paviljonger under sommaren. Resterande elever och personal beräknas flytta till ersättningslokaler under december.

Hammarlunden 7-9 har p.g.a. lokalbrist fortsatt viss undervisning i Idrott och hälsa vid Hammarö Arena dit eleverna åker med buss.

### Utveckling:

Mycket fokus har fortsatt lagts på att utveckla verksamheten och kunna ta ett ännu större ansvar för alla barns lärande utifrån likvärdighets perspektiv. Digitalisering har prioriterats inom förskola, skola och fritidshem. Samtlig personal inom F-9 har deltagit i fortbildningsinsats kring digitalisering. Personal i fritidshem har fått en anpassad utbildning inom digitalt berättande. En till en satsning genomfördes under läsåret 18/19, vilket innebär att samtliga elever i grundskolan fick en egen chromebook (dator). Under 2019 fick även samtlig personal inom förskola och fritidshem ett eget digitalt verktyg i form av en egen chromebook.

Förskolan har arbetat med att öka tillgängligheten genom projektarbete och utbildning på enheterna med stöd av Specialpedagogiska skolmyndigheten samt arbetat fram en ärendegång kring tidiga insatser och särskilt stöd. Fortsatt fokus och arbete kring pedagogisk dokumentation och tillgängliga lärmiljöer inom förskolan.

### Ungdoms- och kulturenheten:

Ungdomar vid fritidsgården har varit med och färdigställt bygget av en 9-håls Discgolfbana i skogen vid Mörmo Gård. Inom ramen för Allmänskulturen har de sedvanliga arrangemangen genomförts under våren, så som Valborgsmässofirande, nationaldagsfirande och Midsommarfirande.

## Ekonomi

Bildningsnämnden har ett positivt resultat vid delårsbokslut 2019 om 4 955 tkr. Resultatet beror bl.a. på ökade intäkter i form av barnomsorgsavgifter, ej tillsatta tjänster, ej utnyttjade socioekonomiska medel, lägre ersättning till fristående förskolor än beräknat samt en "pausad" avdelning inom förskolan.




Viktiga händelser som påverkar prognosen:









- Flytt av skola, Hammarlunden F-6
- Högre kostnader av läromedel etc. för Mörmo 7-9. (Sådant som ej fick flyttas med till paviljongerna).
- Fler klasser och resurser under ht-19.
- Ökade sjukskrivningar
- Ökad IKE (interkommunal ersättning) samt ersättning till fristående skolor.
- Idrottsprofil vid Mörmo 7-9

## Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Intäkter	29 872	23 883	5 989	
Personalkostnader	-209 296	-211 672	2 376	
Övriga kostnader	-120 914	-117 504	-3 411	
<b>Netto</b>	<b>-300 339</b>	<b>-305 293</b>	<b>4 955</b>	<b>0</b>

## Måluppfyllelse

Måluppfyllelse  Delvis måluppfyllelse  Ej måluppfyllelse 

Titel	Bedömning
Hammarö kommun har en hälsofrämjande arbetsmiljö	
Medarbetarna upplever att de är engagerade i att utveckla och förbättra verksamheten	
Hammarö kommuns arbetsplatser är fria från diskriminering	
Andelen barn och elever som är folkbokförda i Hammarö kommun och som får sin undervisning i förskola och skola utanför kommunens gränser ska minska.	
Gapet mellan pojkar och flickor samt olika enheter ska minskas när det gäller resultat.	
Enheterna har lika andel behörig personal och personal används där den bäst behövs inom förskola och skola.	
Ökad samverkan med IFO med ett fördjupat arbete runt främjande och förebyggande arbete när det gäller närvaroarbetet i skola/förskola.	
Skapa organisatoriska förutsättningar för att ge möjlighet till fokus på uppdraget.	



## Övriga nämnder

### Överförmyndarnämnden

#### Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Netto	-1 546	-1 267	-279	-150

### Hjälpmedelsnämnden

#### Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Netto	-98	-133	36	0

### Revisionen

#### Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Netto	-740	-767	27	0

### Karlstadsregionens räddningstjänst

#### Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Netto	-6 417	-5 800	-617	0

### Valnämnden

#### Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Netto	-419	-385	-34	0

### Krisledningsnämnden

Krisledningsnämnden är en obligatorisk nämnd som från 2007 har inrättats som en gemensam nämnd för Karlstadsregionen. Nämndens verksamhet finansieras av statsbidrag.

Under året har ingen extraordinär händelse lett till att nämnden aktiverats. Nämnden har haft ett ordinarie sammanträde.

### Drifts- och servicenämnden

Nämnden har fyra sammanträden per år. Varje medverkande kommun har utsett en ledamot och en ersättare till nämnden. Posterna som ordförande och vice ordförande tillsätts genom val i Karlstads kommun. Nämnden arbetar för gemensam utveckling av e-tjänster och nyttjande av dessa och för att få en effektiv gemensam avtalsdatabas. Nämnden arbetar också med gemensam utredning av metoder och lösningar för ett effektivare inköpsarbete och en mer professionell inköpsorganisation.

Patientnämnden  
Driftsredovisning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse	Prognos
Netto	-8		-8	50

# Investeringsredovisning

Belopp i tkr		Utfall 2019-08-31	Budget 2019-08-31	Avvikelse
<b>Kommunstyrelsen</b>	Intäkter			
	Kostnader	-6 794	-7 300	506
	<b>Netto</b>	<b>-6 794</b>	<b>-7 300</b>	<b>506</b>
<b>Servicenämnden</b>	Intäkter			
	Kostnader	-185 972	-548 334	362 362
	<b>Netto</b>	<b>-185 972</b>	<b>-548 334</b>	<b>362 362</b>
<b>Miljö- och byggnadsnämnden</b>	Intäkter			
	Kostnader		430	430
	<b>Netto</b>		<b>430</b>	<b>430</b>
<b>Bildningsnämnden</b>	Intäkter			
	Kostnader	-944	-3 964	3 020
	<b>Netto</b>	<b>-944</b>	<b>-3 964</b>	<b>3 020</b>
<b>Socialnämnden</b>	Intäkter			
	Kostnader	-366	-1 096	730
	<b>Netto</b>	<b>-366</b>	<b>-1 096</b>	<b>730</b>
<b>Summa inkomster</b>				
<b>Summa utgifter</b>		<b>-194 076</b>	<b>-561 124</b>	<b>367 048</b>
<b>Nettoinvesteringar</b>		<b>-194 076</b>	<b>-561 124</b>	<b>367 048</b>

Några av årets större investeringsobjekt (nettokostnad, tkr)

	Nettokostnad, tkr
Särskilt boende, Djupängen	-90 315
Skolprojekt	-49 580
Renovering Lunden	-9 301
Asfalt	-4 531
Utbyggnad statsnät	-2 737

## Resultaträkning (tkr)

	Not	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31	Prognos 2019	Budget 2019
Verksamhetens intäkter	1	150 406	163 952		
Verksamhetens kostnader	2	-739 221	-734 531	-938 060	-930 822
Avskrivningar	3	-43 940	-33 503	-63 911	-64 925
Nedskrivningar	3	-5 782	-206	-11 182	
Jämförelsestörande poster	4	6 540	6 338	-2 460	
<b>Verksamhetens nettokostnader</b>		<b>-631 997</b>	<b>-597 950</b>	<b>-1 015 613</b>	<b>-995 747</b>
Skatteintäkter	5	558 530	550 016	837 448	845 150
Generella statsbidrag och utjämning	6	89 251	68 629	137 997	125 900
<b>Verksamhetens resultat</b>		<b>15 784</b>	<b>20 695</b>	<b>-40 168</b>	<b>-24 697</b>
Finansiella intäkter		1 866	3 602	3 800	3 800
Finansiella kostnader		-6 373	-4 841	-9 400	-9 000
<b>Resultat efter finansiella poster</b>		<b>11 277</b>	<b>19 457</b>	<b>-45 768</b>	<b>-29 897</b>
Extraordinära poster (netto)	7	26 585		27 400	40 000
<b>Periodens resultat</b>		<b>37 862</b>	<b>19 457</b>	<b>-18 368</b>	<b>10 103</b>

## Balansräkning (tkr)

	Not	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-12-31
Tillgångar			
Immateriella tillgångar		313	313
Materiella tillgångar		1 123 845	1 082 315
Pågående nyanläggningar		331 847	227 023
Finansiella anläggningstillgångar		36 511	36 511
<b>Summa anläggningstillgångar</b>		<b>1 492 516</b>	<b>1 346 162</b>
Exploatering		5 915	3 143
Förråd och lager			0
Kortfristiga fordringar		61 370	97 108
Kassa och bank		70 869	7 665
<b>Summa omsättningstillgångar</b>		<b>138 154</b>	<b>107 916</b>
<b>Summa tillgångar</b>		<b>1 630 670</b>	<b>1 454 078</b>
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital		361 011	323 149
Därav periodens resultat		37 862	-5 958
Obeskattade reserver			0
Avsättningar		6 923	7 000
Skulder			
Långfristiga skulder		1 098 844	893 087
Kortfristiga skulder	8	163 892	230 842
<b>Summa eget kapital och skulder</b>		<b>1 630 670</b>	<b>1 454 078</b>
Panter och ansvarsförbindelser	9		

# Notapparater (tkr)

## Not 1 Intäkter

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Försäljningsintäkter	7 002	7 389
Taxor och avgifter	62 570	62 111
Hyror och arrenden	14 795	15 768
Bidrag från staten	58 553	69 958
EU-bidrag	-15	1 207
Övriga bidrag	1 199	1 324
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	1 821	5 870
Försäljning av exploateringsfastigheter	-	
Försäljning av anläggningstillgångar	177	
Övriga verksamhetsintäkter	4 304	325
<b>Summa</b>	<b>150 406</b>	<b>163 952</b>

## Not 2 Kostnader

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Personalkostnader	-501 826	-482 877
Övriga kostnader	-237 395	-251 654
<b>Summa</b>	<b>-739 221</b>	<b>-734 531</b>

## Not 3 Av- och nedskrivningar

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Anläggningar och fastigheter	-33 351	-25 354
Maskiner och inventarier	-10 589	-8 149
Nedskrivningar	-5 782	-206
<b>Summa</b>	<b>-49 722</b>	<b>-33 709</b>

## Not 4 Jämförelsestörande poster

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Försäljning mark	8 050	
Trofedepån rivning	-1 510	
Realisationsvinst Exploatering; Nolgård		6 338
<b>Summa</b>	<b>6 540</b>	<b>6 338</b>

I prognosen för jämförelsestörande poster ingår även Vindparken 9 000 tkr.

## Not 5 Skatteintäkter

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Preliminär kommunalskatt	563 350	552 028
Prognos slutavräkning	710	-2 031
Justering föregående årsprognos	-5 525	19
Justering	-5	0
<b>Summa</b>	<b>558 530</b>	<b>550 016</b>

## Not 6 Generella statsbidrag och utjämningsbidrag

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Inkomstutjämningsbidrag	61 554	55 690
Bidrag för LSS-utjämningsbidrag	-3 712	-2 019
Kommunal fastighetsavgift	22 105	20 479
Generella statsbidrag	1 931	1 826
Regleringsbidrag	7 713	1 693
Kostnadsutjämningsbidrag	-340	-9 040
<b>Summa</b>	<b>89 251</b>	<b>68 629</b>

## Not 7 Extraordinära poster

	Utfall 2019-08-31
Försäkringsersättning för bränder	26 585
<b>Summa</b>	<b>26 585</b>

Totala prognosen för extraordinära poster uppgår till 27 400 tkr.

## Not 8 Kortfristiga skulder

	Uffall 2019-08-31	Uffall 2018-12-31
Leverantörsskulder	35 727	83 511
Upplupna kostnader	94 674	107 461
Förutbetalda intäkter	18 312	16 439
Övriga skulder	15 179	23 431
<b>Summa</b>	<b>163 892</b>	<b>230 842</b>

## Not 9 Panter och ansvarsförbindelser

	Kommunen 2019-08-31
<b>Borgensåtagande</b>	<b>880 436</b>
<b>Pensionsåtagande intjänat t o m 1997</b>	<b>245 894</b>
<b>Operationell Leasing</b>	<b>6 461</b>
Det sammanlagda beloppet på balansdagen av minileasingavgifter för operationella leasingavtal med löptid > 3 år fördelade på förfallotidpunkter är enligt följande:	
Inom ett år	950
Senare än ett år men inom fem år	5 511
Senare än fem år	0
<b>Summa</b>	<b>6 461</b>
Ingående ansvarsförbindelse	245 831
Aktualisering	
Ränte- och basbeloppsuppräknings	3 205
Nyintjänad pension	4 845
Personalförändringar	
Förmånsbelopp	
Övrig post	778
Årets utbetalningar	-8 765
<b>Utgående ansvarsförbindelse</b>	<b>245 894</b>
Hammarö Energi	105 275
Hammarö Bostäder	567 513
Bostadsrättsföreningar	120 637
Vindpark Väneren	68 000
Skoghalls folketshusförening	11 505
Föräldrakooperativ	2 557



Hammarö ryttarförening	4 058
Hammarö HC	400
Skoghall bangolfklubb	450
Kommunalt förlustansvar 40%	41
<b>Summa</b>	<b>880 436</b>

# Hammarö Energi AB

Ordförande	Willy Ociansson
Verkställande direktör	Johan Modin
Hammarö kommuns ägande	100%

## Viktigare händelser

Under vintern har en kampanj till befintliga kunder genomförts. Erbjudandet har omfattat en kostnadsfri energiinventering vilken utförts av VD. Sammanlagt har 110 kunder fått sina fastigheter inventerade. I maj genomfördes en kundundersökning, Sammantaget fick Hammarö Energi betyget mycket väl godkänt av kunderna vilket tangerar föregående undersökning från 2017. Under februari startades en villakampanj i syfte att öka anslutningsgraden i utbyggda områden. Genom kampanjen erbjuds fastighetsägare en rabatterad anslutning. Intresset har varit stort och resulterat i 14 nya kunder. Pågående projekt är primärt ombyggnation/anslutning av kommunens skolor. Vidare pågår anslutning av Skoghalls kyrka. Utöver det pågår projektering av Riksbyggens projekt på Anneberg samt projektering av PEABs projekt i Lillängshamnen.

## Ekonomi

### Resultatet

Resultatet för perioden januari-augusti uppgår till 1 990 tkr, budget för perioden uppgår till 1 237 tkr.

Följande budgetavvikelse finns:

- Högre intäkter, färre rivna lokaler, byggvärme. högre anslutningsavgifter 1 030 tkr
- Högre kostnader för energi, råvaror -696 tkr
- Lägre övriga kostnader 226 tkr
- Lägre personalkostnader -39 tkr
- Lägre kostnader för räntor och borgensavgift 248 tkr
- Övrigt -16 tkr
- Totalt 753 tkr

### Investeringar

2 448 tkr

### Finansiell ställning

Soliditeten uppgår vid periodens slut till 13% (12% per 181231). Eget kapital uppgår till 13 511 tkr (11 521 tkr per 181231). Likvida medel vid periodens slut 10 335 tkr (6 050 tkr per 181231). Bolaget har en checkkredit på 15 000 tkr.

## Resultaträkning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Intäkter	24 667	25 075
Personalkostnader	-1 446	-1 212
Övriga kostnader	-14 600	-15 147
Av- och nedskrivningar	-4 915	-4 814
<b>Rörelseresultat</b>	<b>3 706</b>	<b>3 902</b>
Finansnetto	-1 716	-2 296
<b>Periodens resultat</b>	<b>1 990</b>	<b>1 606</b>

# AB Hammaröbostäder

Ordförande

Mats Ivarsson Klarqvist

Verkställande direktör

Jan Barthelsson

Hammarö kommuns ägande

100%

## Viktigare händelser

Marknadssituationen har under 2019 varit fortsatt stabil med stor efterfrågan på lägenheter. Renovering av tak på Lövnäs samt fiberanslutning till Björkhagen färdigställdes i slutet av augusti. Flytt till nya lokaler har medfört lokalanpassningskostnader.

## Ekonomi

Periodens resultat uppgår till 2 044 tkr jämfört med budget 2 694 tkr.

Bolagets intäkter ökade med 8 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år. Den främsta påverkan är vidarefakturerade kostnader till koncernbolag, men också hyresintäkter på område centrum (helårseffekt jmf 2018). Eftersläpning i fakturering av förvaltningsarvode är också en orsak till skillnaden mellan perioderna. Bolagets resultat påverkas också positivt av lägre räntekostnader, beroende på en högre budgeterad rörlig ränta än konstaterat utfall.

Övriga externa kostnader har ökat med 8 mnkr orsakat av högre kostnader för lokalanpassning, underhåll samt uppdatering kring programvaror. Utestående ränteswapavtal uppgår till totalt 185 mnkr. Av dessa kommer avtal på 15 mnkr att löpa ut under 2019.

## Resultaträkning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Intäkter	47 093	39 075
Personalkostnader	-3 570	-4 126
Övriga kostnader	-27 800	-19 902
Av- och nedskrivningar	-8 238	-7 057
<b>Rörelseresultat</b>	<b>7 485</b>	<b>7 990</b>
Finansnetto	-5 440	-7 215
<b>Periodens resultat</b>	<b>2 044</b>	<b>774</b>

# KB Täckpan 3+4

Komplementär

AB Hammaröbostäder

Kommanditdelägare

Hammarö kommun

## Viktigare händelser

Marknadssituationen har under 2019 varit fortsatt stabil med stor efterfrågan på lägenheter. Inga outhyrda lägenheter har funnits. Omsättningen på lägenheterna för den allmänna hyresmarknaden har varit låg. Ett antal lokaler har under året varit outhyrda.

## Ekonomi

Periodens resultat uppgår till 1 466 tkr att jämföra med budget 2 130 tkr. Driften av fastigheterna har överstigit budget på grund av reparations- och underhållskostnader som upptäcktes i samband med lokalanpassningen för AB Hammaröbostäder.

## Resultaträkning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-12-31
Intäkter	7 310	10 631
Personalkostnader		
Övriga kostnader	-4 259	-4 333
Av- och nedskrivningar	-1 155	-1 522
<b>Rörelseresultat</b>	<b>1 896</b>	<b>4 775</b>
Finansnetto	-429	-161
<b>Periodens resultat</b>	<b>1 466</b>	<b>4 614</b>

# Vindpark Vänern Kraft AB

Ordförande	Marie Högvist
Verkställande direktör	Erik Kornfeld
Hammarö kommuns ägande	30%

## Viktigare händelser

Försäljningsprocessen har fortsatt och indikativa anbud ska vara inne i mitten av september. Arbetet med att förbättra förutsättningarna för att fullfölja uppdraget har fortsatt.

GG4 har skador inne i växellådan och körs på reducerad effekt. GG1 står still på grund av skadat huvudlager.

Genom den uppkomna situationen för GG4 ändrades den ekonomiska situationen markant för bolaget. Kassaflödesberäkningen som upprättades i samband med tertialbokslutet 30 april visade på kraftigt nedskrivningsbehov. Detta medförde att det kunde konstateras att mer än halva bolagets aktiekapital var förbrukat. Kontrollbalansräkning upprättades och kontrollstämma hölls 27 juni. Den kassaflödesberäkning som upprättats i samband med delårsbokslut 31 augusti visar på ett marginellt högre värde, men då det inte ses som bestående görs ingen återföring.

## Ekonomi

Anläggningstillgångarnas värde har stämts av mot förväntade framtida nuvärdesberäknade kassaflöden. Resultatet av beräkningen har visat att ytterligare nedskrivning behövde göras med 28 861 tkr.

Elproduktionen blev under perioden 17,4 GWh (14,9 GWh) vilket gav en försäljningsintäkt på 7 041 tkr (6 419 tkr).

## Resultaträkning (tkr)

	Utfall 2019-08-31	Utfall 2018-08-31
Intäkter	14 221	11 134
Personalkostnader	-40	-30
Övriga kostnader	-11 443	-9 636
Av- och nedskrivningar	-29 809	-1 884
<b>Rörelseresultat</b>	<b>-27 071</b>	<b>-416</b>
Finansnetto	-687	-699
<b>Periodens resultat</b>	<b>-27 758</b>	<b>-1 115</b>

# Redovisningsprinciper

Den kommunala redovisningen regleras av Kommunallagens 11:e kapitel samt av Lagen om Kommunal redovisning. Rådet för kommunal redovisning lämnar dessutom rekommendationer för kommunsektorns redovisning. Hammarö kommun följer de rekommendationer som Rådet för kommunal redovisning ger ut vilka till vissa delar finns uppräknade nedan:

Skatteintäkter periodiseras till det år då den beskattningsbara inkomsten intjänas av den skattskyldige. Skatteavräkningen beräknas på skatteintäkter från SKL:s senaste skatteprognos.

Pensionsåtaganden bokförs enligt blandmodellen, vilket bland annat innebär att pensioner intjänade före 1998 inte tas upp som avsättning i balansräkningen utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. Pensionsförmåner intjänade efter 1997 redovisas som kostnad i resultaträkningen. Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS07.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, uttrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten. Utgifter för löpande reparation redovisas som kostnader. Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Kommunens mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas: (Mellan 5-70 år)

Följande komponentindelning tillämpas:

## Fastigheter

- Mark
- Stomme inklusive grund
- Markinventarier/markinstallationer
- Fasad och yttertak
- Installationer och ledningssystem
- Fönster och dörrar
- VVS produktionssystem
- Ytskikt
- Utrustning kök och sanitet
- Styr-, regler- och larmsystem

## Vatten och avlopp

- Ledningsnät
- Pumpstationer
- Pumpar

## Gator och vägar

- Vägkropp
- Beläggning

Kommunens bokförda värde på aktier i de kommunala bolagen har i den sammanställda redovisningen eliminerats mot bolagens eget kapital. Obeskattade reserver delas upp med 22 % på uppskjuten skatt samt 78% på eget kapital.

Leasingavgiften för operationella leasingavtal (exklusive avgifter för service, försäkring och underhåll) fördelas linjärt över leasingperioden, även om betalningarna i praktiken fördelas på annat sätt. För ej uppsägningsbara operationella leasingavtal med en avtalstid som överstiger tre år gäller att det sammanlagda beloppet per balansdagen av framtida minimileasingavgifter, fördelade på förfallotidpunkter enligt följande:

- inom ett år
- senare än ett år, men inom fem år
- senare än fem år

Finansiella tillgångar tas upp som anläggningstillgångar då de innehas långsiktigt i ett ägarintresse.

I kommunens delårsrapport återfinns jämförelsestörande poster. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande, ska posten uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av ett sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet. Se not 4.

Vatten- och avloppsverksamheten samt avfallshanteringen ingår i kommunens samlade verksamhet. Enheterna belastas med overheadkostnader och dessutom betalas ränta på avräkning mot kommunen.

Enligt RKR:s rekommendationer nr 18, som gäller från och med 2010, ska investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar tas upp som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningarnas respektive nyttjandeperiod.

Avskrivningstiden på VA-ledningar, 70 år, är ett avsteg från RKR:s (Rådet för kommunal redovisning) rekommendationer om 33-50 år.

Vid redovisning av lånekostnader används huvudmetoden, vilket innebär att i anskaffningsvärdet ingår inga lånekostnader. En investering är ett inköp av en tillgång som är avsedd att användas stadigvarande i kommunen under minst 3 år och som har ett anskaffningsvärde, exklusive moms, som överstiger 20 tkr.

# Redovisningsprincip för strategisk partnering skolprojekt

Kommunens skolbestånd är föråldrat och kräver renovering samt tillbyggnad, utöver att beståndet måste utökas med förskoleplatser. En strategisk partnering är upphandlad för att hantera lokalfrågorna.

Kommunen organiserar ett skolprojektkontor med interna projektmedlemmar under hösten 2018 som kommer hantera lokalfrågorna under några år framåt. De kommer driva renoveringen och tillbyggnad av lokaler utifrån en tidplan som kommer tas fram tillsammans med entreprenören. Under tiden skolprojektet löper kommer organisationen finnas.

Organisation kommer att arbeta från ett tidigt skede i projektet med förstudie som är fas 0. Här konkretiseras projektförutsättningarna samt att en målbudget för bygget tas fram. När en målbudget finns fattas beslut om kommunen skall gå vidare med budget, dvs gå till fas 1. Fas 1 är systemhandlingsfas där bygget projekteras, vid övergången till fas 2 tecknas ett ABT06 kontrakt och en vanlig totalentreprenad genomförs.

Alla kostnader för kommunens organisation tillsammans med entreprenörens kostnader oavsett fas (F0, F1 och F2) kommer finansieras via investeringsmedel.

Rådet för kommunal redovisning (RKR) har en roll som normgivande organ till uppgift att utveckla god redovisningssed i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Det innebär att RKR utarbetar rekommendationer i redovisningsfrågor som är av principiell betydelse eller av större vikt och tolkar vad som är god redovisningssed för bland annat kommuner. I rekommendation 11.4 Materiella anläggningstillgångar beskrivs vad som ska anses ingå i anskaffningsvärdet. Exempel på vad som inte ska ingå i anskaffningsvärdet är administrationskostnader och andra allmänna omkostnader om de inte är direkt hänförliga till anskaffningen.

Kommunen gör avsteg från rekommendation 11.4 inom skolprojektet genom att fördela ut kostnader som inte direkt kan hänföras till anskaffning i fas 0. Dessa kostnader kommer fördelas likvärdigt på de olika renoveringar och tillbyggnader som skolprojektet genomför och öka på anskaffningsvärdet.

Anskaffningsvärdet indelas i komponenter och redovisas som tillgång i balansräkningen när anläggningstillgången är på plats och i skick för att nyttjas för sitt ändamål.





# Ordlista

**Anläggningstillgångar:** Tillgångar som är avsedda att ägas under längre tid. Anläggningstillgångarna upptas i balansräkningen till anskaffningsvärdet med avdrag för planenliga avskrivningar.

**Avskrivningar:** Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar, ungefär motsvarande förslitningen.

**Avsättning:** Avsättning är en förpliktelse som på balansdagen är säker eller sannolik till sin förekomst men, till skillnad från en skuld, är oviss till belopp eller till den tidpunkt den skall infräs.

**Balansräkning:** Dokument som visar kommunens alla tillgångar och skulder på den aktuella balansdagen.

**BNP:** Bruttonationalprodukt, ett mått på den totala ekonomiska aktiviteten i ett land under ett år.

**Borgen:** Innebär att en fysisk person eller juridisk person åtar sig ekonomistansvar för någon annan.

**Eget kapital:** Skillnaden mellan tillgångar och skulder/avsättningar.

**Finansiella intäkter:** Intäkter som kommer från placerade medel på bank m m.

**Finansiella kostnader:** Består främst av kostnader för upplåning hos bank.

**IFO:** Individ- och Familjeomsorg.

**Investering:** En investering är ett inköp av en tillgång som är avsedd att användas stadigvarande i kommunen under minst 3 år och som har ett anskaffningsvärde, exklusive moms, som överstiger 20 tkr.

**Kassaflödesanalys:** Beskriver hur likvida medel har förändrats under året genom den löpande verksamheten, investeringar- och finansieringsverksamhet.

**Koncernen:** Omfattar hela kommunen inklusive dess bolag.

**Likvida medel:** Kontanter eller tillgångar som kan omsättas på kort sikt, t.ex. kassa och banktillgångar, postväxlar samt värdepapper.

**LSS och LASS:** Insatserna enligt lagen om stöd och service (LSS) till vissa funktionshindrade utgörs av personlig assistent, ledsagarservice, kontaktperson, avlösning i hemmet, korttidstillsyn, boende med särskild verksamhet samt daglig verksamhet. LASS avser lag om assistansersättning.

**Lånekostnader:** Ränta och andra kostnader som uppkommer vid upplåning av kapital.

**Mnkr:** Miljoner kronor.

**Netto:** Efter alla avdrag.

**Nettokostnad:** Utgör skillnaden mellan de intäkter (avgifter, bidrag och dylikt) och kostnader som kommunens olika verksamheter redovisat.

**Periodisering:** Fördelning av kostnader och intäkter på de redovisningsperioder till vilka de hör.

**Resultaträkningen:** Visar årets ekonomiska resultat. Intäkter minus kostnader är lika med årets över- eller underskott.

**SKL:** Sveriges kommuner och landsting.

**Soliditet:** Visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med eget kapital. Soliditeten visar också om det finns beredskap för framtida resultatförsämringar, det vill säga den långsiktiga betalningsförmågan.

**Tkr:** Tusen kronor.

**Årsarbetare:** Innebär att de anställdas beräknade arbetstid har räknats om till heltidstjänster.

**Översiktsplan:** Är ett begrepp inom fysisk planering i Sverige och avser ett dokument som varje kommun tar fram för att ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Översiktsplanen

omfattar hela kommunen och ska ge vägledning för hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.